

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1933 kl. 11 f. m.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående vissa
ändringar i lagen om arbetstidens begränsning.*

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom andra kammaren väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 79 av herr *Karlsson* i Grängesberg *m. fl.* och nr 252 av herrar *Hagberg* i Luleå och *Brädefors*.

I motionen II: 79 har hemställts, att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte anhålla om utarbetande och framläggande för 1934 års riksdag av förslag *dels* till sådana ändringar av lagen om arbetstidens begränsning, att arbetstiden för arbetare i normalt arbete fastställles till högst 7 timmar per dygn och högst 40 timmar i veckan och för arbetare i särskilt tungt eller hälsofarligt arbete och där s. k. skiftgång kontinuerligt förekommer samt för arbetare under 18 år till högst 6 timmar per dygn och 36 timmar i veckan, *dels ock* till sådana ändringar, att lagens tillämpningsområde utvidgas att omfatta samtliga arbetargrupper, som nu icke äro inbegripna under lagens bestämmelser, och att övertidsarbete medgives endast vid sådana särskilda arbetstillfällen, då genom natur- eller olyckshändelse, eller annan omständighet, som ej kunnat förutses, fara föreligger för liv, hälsa eller egendom.

I motionen II: 252 har föreslagits, »att riksdagen beslutar om att i arbetstidslagen införes ändringar, som innebär fastställandet av 7-timmarsdag med 40-timmarsvecka, 6-timmarsdag i hälsofarliga yrken och för ungdom under 18 år, samt 8-timmarsdag för lant- och skogsarbetarna och att denna arbetstidsförkortning måste förbindas med full lönekomensation».

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Vid 1930 års riksdag antogs på förslag av andra lagutskottet (utlåtande nr 15) nu gällande lag om arbetstidens begränsning, utfärdad den 16 maj 1930 [nr 138].

Vid 1931 års riksdag hemställde herr *Karlsson* i Grängesberg *m. fl.* i motionen II: 287, att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte anhålla om utarbetande och framläggande för 1932 års riksdag av förslag *dels* till sådana ändringar av lagen om arbetstidens begränsning, att arbetstiden för arbetare inom industrien i allmänhet fastställles till högst 7 timmar per dygn eller 42 timmar i veckan och för arbetare i särskilt tungt eller hälsofarligt arbete

samt för arbetare under 18 år till högst 6 timmar per dygn eller 36 timmar i veckan, *dels ock* till sådana ändringar att lagens tillämpningsområde utvidgas att omfatta samtliga arbetargrupper, som nu icke äro inbegripna under lagens bestämmelser, och att övertidsarbete medgives endast vid sådana särskilda arbetstillfällen, då genom natur- eller olyckshändelse, eller annan omständighet, som ej kunnat förutses, fara föreligger för liv, hälsa eller egendom.

Andra lagutskottet anförde i sitt med anledning av motionen avgivna utlåtande nr 16:

Utskottet vill, med hänsyn till vad i motionen anförts om den rådande arbetslösheten, erinra om den pågående utredningen rörande arbetslöshetens omfattning, karaktär och orsaker ävensom åtgärder för dess bekämpande. Enligt den till innevarande års riksdag avgivna berättelsen om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit är betänkande rörande de delar av utredningens uppdrag, som avse arbetslöshetens omfattning m. m., att vänta inom den närmaste tiden. Kommittébetänkandet angående åtgärder för arbetslöshetens bekämpande torde föreligga under hösten 1931.

Såsom ovan nämnts förekommo de i föreliggande motion framförda önskemålen i viktiga delar till behandling vid fjolårets riksdag utan att då vinna beaktande. I vissa avseenden gå de nu framställda yrkandena längre än det vid 1930 års riksdag framlagda förslaget.

Utskottet finner motionärerna icke hava anført skäl, som kunna föranleda utskottet att frångå sin vid fjolårets riksdag i ämnet intagna ståndpunkt.

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Reservation avgavs av herr Linder m. fl., vilka yrkade, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamma åtgärder i syfte att bringa lagen om arbetstidens begränsning i sådan överensstämmelse med den år 1919 av internationella arbetsorganisationens konferens i Washington antagna konventionen angående begränsning av arbetstiden i industriella företag, att denna konvention kan av Sverige ratificeras.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Med anledning av en till samma års riksdag avlämnad kungl. proposition, nr 40, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd väckte herr Lindhagen inom första kammaren en motion, nr 206, i vilken hemställdes om sammanförande i en lag av samtliga ämnen, som behandlas i lagarna om arbetarskydd, arbetstid och förbud mot kvinnligt nattarbete. Enligt denna motion borde den i lagen föreskrivna vilan i arbetet tillkomma alla lönearbetare utan skillnad mellan kön eller mellan kroppsarbetare på land och i stad. I motionen yrkades även bland annat, att riksdagen ville besluta hemställa, att Kungl. Maj:t ej måtte alldeles glömma bort ett begrundande, i vad mån även jordbrukare, hantverkare och andra, som driva sitt yrke utan lejd fast arbetskraft, samt hemmens hustrur måtte kunna åtminstone i någon mån skyddas mot deras arbetstids ofrivilliga uppressande till en oskälighöjd.

Motionen tillstyrktes icke av andra lagutskottet, som i ärendet avgav utlåtande, nr 24, och bifölls ej heller av riksdagen.

Jämväl vid *förra årets riksdag* väckte herr Karlsson i Grängesberg m. fl. motion, II: 60, i samma ämne. I motionen hemställdes, att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte anhålla om utarbetande och framläggande för 1933 års riksdag av förslag till ändringar i arbetstidslagen i huvudsaklig överensstämmelse med de yrkanden, som framställts i motionen II: 287 vid 1931 års riksdag.

Andra lagutskottet, som i utlåtande nr 35 avstyrkte motionen, hänvisade med anledning av vad i densamma anförts om bekämpande av arbetslösheten till att den år 1927 tillsatta arbetslöshetsutredningens arbete fortskridit så långt, att undersökningar rörande frågan om medel för arbetslöshetens bekämpande påbörjats enligt en av utredningen uppgjord arbetsplan.

Reservation anfördes av herr Sigfrid Hansson m. fl. med samma yrkande som det i reservationen av herr Linder m. fl. vid 1931 års riksdag framställda.

Riksdagen biföll utskottets hemställan att motionen icke skulle föranleda till någon åtgärd.

Till komplettering av vad ovan anförts om den pågående utredningen rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande har utskottet inhämtat, att den år 1927 tillsatta *arbetslöshetsutredningens* arbete fortskridit så långt, att utkast till centrala delar av Betänkande II rörande medlen för bekämpande av arbetslösheten äro färdiga. Vissa av utredningen planlagda specialundersökningar, till vilka tillstånd erhållits den 25 februari 1932, äro under utarbetande. — Kungl. Maj:t har den 20 januari 1933 medgivit, att utredningens arbete må fortgå tills vidare intill utgången av år 1933.

Utskottet får vidare omnämna, att *internationella arbetsbyråns styrelse* vid sammanträde den 13—16 januari 1932 med 15 röster mot 3 godkänt en av styrelsens arbetslöshetskommitté i december 1931 framlagd resolution rörande frågan om arbetstidens förkortning såsom medel mot arbetslöshetskrisen. Nämnda resolution finnes återgiven i utskottets utlåtande nr 35 till 1932 års riksdag, till vilket utlåtande utskottet får hänvisa.

En av internationella arbetsbyrån anordnad förberedande konferens — *tekniska arbetstidskonferensen* — för överläggning om möjligheten att motverka arbetslösheten genom arbetstidens förkortning ägde rum i Genève den 10—25 januari 1933. Till konferensen hade internationella arbetsbyrån avgivit en rapport, i vilken bl. a. en eventuell konvention rörande arbetstiden skisserats, avsedd att gälla industriella företag och gående ut på en arbetsvecka om i genomsnitt 40 timmar. I rapporten hade vidare framhållits, att det måste anses önskvärt att överväga antagandet av en rekommendation, som förebyggde en reduktion av lönerna, vilken sannolikt skulle sänka arbetarnas levnadsstandard. Med 41 röster mot 22 antogs en resolution, däri konferensen uttalade, att den ansåg en förkortning av arbetstiden vara ett av de medel, som vore ägnade att minska arbetslösheten. Samtidigt framhölls, att de anställdas levnadsstandard därvid skulle vidmakthållas. Vidare be-

slöts med 36 röster mot 21, att arbetsbyrån skulle utarbeta förslag till konvention i ämnet att föreläggas *internationella arbetskonferensen* vid dess sjuttonde session i Genève. Denna session öppnades den 8 innevarande juni.

I fråga om *Washingtonkonventionen* rörande arbetstidens begränsning av år 1919 må här anföras, att av en utav internationella arbetsbyrån i april 1933 utgiven översikt över ratifikationer av internationella konventioner framgår, att *Washingtonkonventionen* ratificerats av Belgien, Bulgarien, Chile, Dominicanska republiken, Grekland, Indien, Litauen, Luxemburg, Portugal, Rumänien, Spanien och Tjeckoslovakien, att den antagits med villkorlig eller uppskjuten tillämpning i Frankrike, Italien, Lettland och Österrike, att den godkänts av behörig statsmyndighet i Columbia och Cuba samt att den rekommenderats till behörig statsmyndighet för godkännande i Argentina, Brasilien, Nederländerna, Paraguay, Tyskland och Uruguay.

Utskottet tillåter sig vidare anföras följande under hand inhämtade ungefärliga uppgifter rörande arbetstidslagens tillämpning åren 1931 och 1932.

Ordinarie arbetstid.

	1931.	1932.
Dagsarbetare med 48 timmars arbetsvecka enligt lagen [4 § första st.]	433,700	447,200
Skiftarbetare med 48 timmars genomsnittlig arbetsvecka enligt lagen [4 § andra st.].....	50,900	51,400
Dagarbetare, för vilka arbetsrådet medgivit 48 timmars genomsnittlig arbetsvecka [5 § 1 mom.]	27,000	10,600
Skiftarbetare, för vilka arbetsrådet medgivit i regel 56 timmars genomsnittlig arbetsvecka [5 § 2 mom.]	18,500	18,000
Dagarbetare, för vilka arbetsrådet medgivit 54—60 timmars arbetsvecka [5 § 3—5 mom.].....	5,000	7,900
Summa	535,100	535,100

Övertidsarbete.

	1931	1932.
Arbetare över 18 år, för vilka utsträckt övertid ej medgivits av arbetsrådet	464,550	467,215
Arbetare under 18 år, för vilka övertid ej medgivits av arbetsrådet	65,050	65,141
Arbetare över 18 år, för vilka arbetsrådet medgivit utsträckt övertid med i medeltal 50 [40 år 1931] timmar per år [7 § 3 mom.].....	4,550	1,885
Arbetare mellan 16 och 18 år, för vilka arbetsrådet medgivit övertid med i medeltal 75 [50 år 1931] timmar per år [7 § 4 mom.].....	950	859
Summa	535,100	535,100

Till uppgifterna om övertidsarbete må anmärkas, att arbetare under 18 år ej få utan tillstånd av arbetsrådet användas till övertidsarbete. Arbetare över 18 år få utan tillstånd av arbetsrådet användas till övertidsarbete under 200 timmar per år, när så befinnes påkallat med hänsyn till särskilt förhållande. För utförande av vissa förberedelse- eller avslutningsarbeten må ock utan tillstånd av arbetsrådet erforderligt antal arbetare över 18 år användas under högst 7 timmar i veckan.

Rörande den omfattning, i vilken arbetsrådet under de senaste åren lämnat medgivande till övertidsarbete, är utskottet i tillfälle att meddela följande under hand inhämtade uppgifter:

Undantag enligt	1929		1930		1931		1932	
	Antal fall	Antal arbetare	Antal fall	Antal arbetare	Antal fall	Antal arbetare	Antal fall	Antal arbetare
7 § 3 mom. med tillstyrkande av vederbörande arbetare eller arbetarorganisation ...	396	5,617 = 306,508 arbetstimmar	336	4,955 = 309,700 arbetstimmar	230	2,635 = 147,905 arbetstimmar	181	1,505 = 79,626 arbetstimmar
7 § 3 mom. utan sådant tillstyrkande	254	4,166 = 94,315 arbetstimmar	283	4,548 = 96,775 arbetstimmar	142	1,915 = 29,895 arbetstimmar	16	380 = 13,295 arbetstimmar
7 § 4 mom:.....	145	1,282 = 63,724 arbetstimmar	132	1,137 = 61,550 arbetstimmar	121	950 = 46,153 arbetstimmar	90	859 = 63,561 arbetstimmar

Slutligen vill utskottet erinra därom, att det vid innevarande års riksdag tillsatta särskilda utskottet i sammanhang med frågan om arbetslöshetens bekämpande har att taga ställning till frågan om viss förkortad arbetstid. Därvidlag torde dock vara fråga om arbetstiden endast under de direkta arbetsanställningarna vid beredskapsarbetena.

Utskottet finner motionärerna icke hava anfört skäl, som kunna föranleda utskottet att frångå sin tidigare och senast vid förra årets riksdag intagna avvisande ståndpunkt till förslag om ändringar i gällande lag om arbetstidens begränsning av sådant innehåll, som motionärerna framlagt. Med anledning av vad i motionen II: 79 anförts om bekämpande av arbetslösheten får utskottet, som i förevarande sammanhang anser sig icke böra ingå på frågan om allenast tillfällig förkortning av arbetstiden, hänvisa till, att arbetslöshetsutredningens arbete nu fortskridit så långt, att utkast till centrala delar av utredningens betänkande rörande medlen för bekämpande av arbetslösheten äro färdiga samt att vissa specialundersökningar äro under utarbetande ävensom att utredningens arbete för närvarande fortgår.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

Bihang till riksdagens protokoll 1933. 9 saml. 2 avd. Nr 35.

1276 33 2

Utskottet.

A) att motionen II: 79 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

B) att motionen II: 252 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 juni 1933.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, von Geijer**, *Öhman, Norman**, *K. W. Bodin, Gottfrid Karlsson* och *Löfvander*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hage, Johanson* i Halla-gården*, *Wallerius** och *Aronson*, fru *Nordgren* samt herr *Hermansson**.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation:

av herrar *Norman, Magnusson* i Kalmar och *Hage*, fru *Nordgren* samt herr *Hermansson*, vilka under hänvisning till den ståndpunkt, som av herrar *Sigfrid Hansson* m. fl. intogs vid 1932 års riksdag, hemställt,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamma åtgärder i syfte att bringa lagen om arbetstidens begränsning i sådan överensstämmelse med den år 1919 av internationella arbetsorganisationens konferens i Washington antagna konventionen angående begränsning av arbetstiden i industriella företag, att denna kan av Sverige ratificeras.